

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره چهارم - ۲۸ تیر تا ۳ مرداد ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۴ مرداد ۱۳۹۹

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره چهارم - ۲۸ تیر تا ۳ مرداد ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۴ مرداد ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد..... ۲
- سطح رفاهی پایین پرستاران نتیجه‌ی تعارض منافع است ۵
- تعارض منافع مشاوران املاک..... ۵
- بررسی تعارض منافع در بخش مسکن و شهرسازی ۶
- تعارض منافع اجازه جمع شدن بساط مافیای کنکور را نمی‌دهد ۶
- تعارض منافع نمایندگان مجلس در انتخابات شوراها..... ۷
- راهکارهای اصلی مدیریت تعارض منافع در دنیا..... ۷
- مجوز خانه مسافر در گرو مدیریت تعارض منافع ۸
- مدیریت تعارض منافع در اداره بهزیستی خراسان شمالی..... ۸
- تعارض منافع از جمله اتهامات نخست وزیر مستعفی تونس..... ۹
- در عقب‌ماندگی‌های کشور می‌توان رد پای تعارض منافع را دید ۹
- شفافیت؛ راه جلوگیری از بروز تعارض منافع ارزیابان ۱۰
- بخشنامه وزیر آموزش و پرورش، اقدامی مثبت است ۱۰
- روابط عمومی اتاق بازرگانی در گفتمان‌سازی تعارض منافع فعال شود ۱۱
- تعارض منافع؛ مشکل اصلی در حوزه خودروسازی..... ۱۱
- مدیریت تعارض منافع در نظام مالیاتی..... ۱۲
- مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش - بخش اول ۱۳
- تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی..... ۱۴

درآمد

معاون اول رئیس جمهور، اسحاق جهانگیری، چندی پیش و در هنگام پایان مجلس دهم، در اکانت توئیتری خود عنوان کرد «ای کاش سه لایحه مهم شفافیت، تعارض منافع و مقابله با فساد و ارتقای سلامت اداری که می‌توانستند در مبارزه بنیادین با فساد مؤثر باشند، فرصت طرح می‌یافتند و به نام مجلس دهم ثبت می‌شد». در کنار یکدیگر قرار گرفتن شفافیت، مبارزه با فساد و تعارض منافع نشان از ارتباط وثیق این سه با یکدیگر دارد.

اواخر هفته گذشته نیز مشاور رسانه‌ای رئیس جمهور، حسام‌الدین آشنا، بیان کرد «اگر گرفتار آفت‌های مهمی چون «تعارض منافع»، «فساد»، «جهل و نادانی» و «دروغ» نبودیم، وضع کنونی کشورمان بسیار متفاوت بود». این اظهارنظر در کنار بسیاری موارد دیگر نشان می‌دهد مقامات کشور به پیامدهای مخرب تعارض منافع به‌عنوان یکی از جدی‌ترین مسائل سیاستی کشور پی برده‌اند.

لایحه مدیریت تعارض منافع، بخشنامه‌های متعدد وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی درباره مدیریت تعارض منافع همچون وزارت راه و شهرسازی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان بهزیستی کشور، شهرداری تهران و غیره حاکی از آن است که مدیریت تعارض منافع در دستور کار سیاسی دولت یازدهم و دوازدهم قرار گرفته است. در کنار این تأکید سیاستمداران سرشناس همچون اسحاق جهانگیری، محسن حاجی‌میرزایی، حسام‌الدین آشنا، محمد شریعتمداری و غیره را نیز باید به‌عنوان تبدیل مدیریت تعارض منافع به مسئله سیاست‌گذاری درک کرد.

با این حال همچنان می‌توان یک چالش جدی در پیشروی قرار دادن تعارض منافع در گفتمان سیاسی-سیاستی جمهوری اسلامی ایران را شناسایی کرد. همزاد اصلی تعارض منافع در اکثر متون منتشرشده واژه فساد است. اگرچه هر فسادی از بستر تعارض منافع پدید می‌آید، اما آنچه ما تحت عنوان فساد عریان از آن یاد می‌کنیم، کمترین عارضه ناشی از تعارض منافع است. به زبان دیگر هرچه فسادهایی که ما در طول یک دهه اخیر دیده‌ایم، وحشتناک است؛ اما پیامد شیطانی تعارض منافع «ناکارآمدی» و در نتیجه آن عدم پاسخ‌گویی به مسائل پیش‌روی کشور و از دست رفتن رفاه اجتماعی است.

مطالعه اخبار و گزارش‌های هفته اخیر درباره تعارض منافع به‌وضوح تأثیرات رفاهی آن بر زندگی مردم را نشان می‌دهد. فقر آموزشی و فقر مسکن دو حوزه پربحث مطالب هفته گذشته در حوزه تعارض منافع بوده است، اما علاوه بر این‌ها دسترسی نابرابر به تسهیلات مالی، فقر انرژی، فقر بهداشتی و پزشکی و غیره را نیز می‌توان به این لیست بلند و بالا اضافه کرد.

برای مثال کارشناسان بسیاری در طول دو دهه اخیر اخذ مالیات از خانه‌های خالی را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین راه‌های جلوگیری از سرمایه‌ای شدن مسکن در ایران عنوان کرده‌اند. دولت‌های متعدد نیز در طول این دوره‌ها لایحه آن را به مجلس تقدیم کرده‌اند، اما تا همین اواخر مجلس زیر بار این لوایح نمی‌رفت. بسیاری از کارشناسان دلیل این موضوع را ملاکی نمایندگان مجلس عنوان کرده‌اند.

در بخش آموزش نیز که اخیراً وزیر آموزش و پرورش به دنبال مدیریت تعارض منافع است، بخش عمده‌ای از فرایندهای خصوصی‌سازی نادرست، عدم حذف کنکور و ناتوانی بسیاری از خانواده‌ها برای شرکت منصفانه در این رقابت، کاهش عمده کیفیت مدارس دولتی و غیره پیامد تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش است. برای مثال چگونه می‌توان از

مدیران آموزش و پرورش، که خود مدارس غیردولتی دارند، انتظار بهبود کیفیت مدارس دولتی را داشت؟ وقتی منافع آن‌ها در هدایت دانش‌آموزان به سمت مدارس غیردولتی است.

علاوه بر کاهش رفاه اجتماعی، نتیجه قطعی هر نوع تعارض منافی ناکارآمدی نظام حکمرانی کشور است. به عبارت دیگر عدم پاسخ به بسیاری از مسائل سیاستی کشور، قوانین غیر کارآمد، اجرای ناکارآمد قوانین و غیره نتیجه تمام و کمال تعارض منافع است. تا قبل از برجسته‌سازی موضوع تعارض منافع در نظام سیاست‌گذاری ایران، اعطای کارگزاری‌های دولتی به کارکنان حاضر در آن بخش نه تنها خلاف قانون و غیراخلاقی نبود، بلکه توصیه و تشویق نیز می‌شد. بازنشستگان نیروی انتظامی در صدر صف دریافت مجوز پلیس بعلاوه ۱۰ بودند، کارمندان بهزیستی برای ایجاد مراکز خصوصی توان‌بخشی تشویق می‌شدند، بازنشستگان تامین اجتماعی به دریافت مجور کارگزاری‌های تامین اجتماعی و قضات بازنشسته به دریافت مجوز دفاتر خدمات الکترونیک قضایی ترغیب شدند؛ و بسیاری موارد دیگر که می‌توان به آن‌ها اشاره کرد.

این موارد نتیجه وجود تعارض منافع ساختاری در نظام دیوانسالاری ایران و عدم وقوف به پیامدهای مخرب موقعیت‌هایی نظیر درب‌های گردان طی دهه‌های گذشته و حتی امروز است. به زبان ساده پیشنهادکنندگان اصلی قوانین دستگاه‌های اجرایی کشور هستند و اگر کارکنان این دستگاه‌ها از اشتغال در بخش خصوصی قلمرو کاری خود منع نشوند، در تمام پیشنهادات خود منافع خود را در نظر خواهند گرفت. به عنوان مثال یکی از مشاغل پرسود برای بازنشستگان سازمان تأمین اجتماعی، ارائه خدمات مشاوره برای شرکت‌ها در حوزه حق بیمه است. نتیجه چنین شرایطی آن است که کارکنان سازمان تأمین اجتماعی هیچ‌گاه علاقه‌ای به شفاف کردن فرایندها یا اصلاح آن نخواهند داشت.

علاوه بر مرحله اصلاحات یا طرح پیشنهادهای قانونی، تعارض منافع مانع از اجرای درست قوانین نیز می‌شود. در همین شماره از عدم اجرای مناسب پیوست‌های ارزیابی زیست‌محیطی در پروژه‌های ملی به عنوان چالش ذکر شده است. مشکلات عدیده زیست‌محیطی طرح‌های توسعه‌ای در کشورهای جهان آنان را مجاب کرده است تا هر پروژه توسعه‌ای یک پیوست ارزیابی زیست‌محیطی داشته باشد. این پیوست‌ها ارزیابی می‌کنند که آیا پروژه‌های توسعه‌ای همچون سدها، بزرگراه‌ها، کارخانه‌های صنعتی بزرگ و غیره مشکلات محیط زیستی ایجاد خواهند کرد یا خیر؟ اما اجرای همراه با تعارض منافع این ارزیابی‌ها عملاً باعث نمایشی شدن پروژه‌ها شده است.

همین موضوع در شهرداری تهران نیز مشاهده می‌شود. شهرداری تهران برای پروژه‌های متوسط و بزرگ خود موظف به اجرای اتاف (ارزیابی تأثیر اجتماعی و فرهنگی) است. اما مکانیزم همراه با تعارض منافع آن باعث ضایع شدن تأثیرات مثبت آن شد. به عبارت دیگر مسئول اجرای طرح‌های اتاف خود شهرداری تهران است، بنابراین بدیهی است که شهرداری این پروژه‌ها را به پژوهشگران همراه تر خواهد سپرد. به زبان ساده اگر پژوهشگران مانع از اجرای یک طرح شهرداری شوند، از طرح‌های آتی اتاف حذف خواهند شد.

تمام موارد و مصادیق ارائه‌شده در بالا نشان می‌دهد علاوه بر فسادهای ناشی از موقعیت‌های تعارض منافع، ناکارآمدی و کاهش عمده رفاه اجتماعی پیامد اصلی موقعیت‌های تعارض منافع خواهد بود، حتی اگر به فساد منجر نشود.

اهمیت تغییر نگاه نسبت به تعارض منافع آن است که مرتبط کردن این مفهوم با فساد، پیشبرد آن در سطح سیاست‌گذاری را سخت خواهد کرد. به عبارت دیگر نباید این گونه قلمداد شود که هر موقعیت تعارض منافع مساوی با فساد است. چنین

نگاهی باعث واکنش تدافعی نظام دیوانسالاری به طرح‌های اصلاحی خواهد شد. در صورتی که ارتباط دادن مفهوم تعارض منافع با ناکارآمدی و همچنین کاهش رفاه اجتماعی همراهی عمومی بیشتری به بار خواهد آورد. البته این موضوع به آن معنا نیست که با صرف چنین قلمدادی مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع سهل خواهد شد. مقاومت گروه‌های ذی‌نفع همواره پایدار خواهد بود و پیشبرد اصلاحات در این مسیر بسیار سخت و نیازمند استفاده از رویکردهای مناسب همچون «انطباق مداوم مسئله محور» (PDIA) است.

***

سرتیتر اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- ابلاغ بخشنامه تعارض منافع سازمان بهزیستی به استان‌ها منجر به برکناری ۱۷ نفر از مدیران و کارکنان بهزیستی خراسان شمالی و یا لغو مجوز فعالیت مراکز زیر نظر آنها شد.
- جواد توکلی، عضو نظام پرستاری مشهد، مشکلات موجود در قوانین وضع شده برای پرستاران را ناشی از تعارض منافع مسئولان دانست.
- مرکز پژوهش‌های مجلس طی تحقیقاتی به بررسی بازارهای اقامتی پرداخته و واگذاری مدیریت خانه‌مسافرها به شرکت مادر تخصصی ایرانگردی و جهانگردی را عامل ایجاد تعارض منافع و دست‌اندازی دولت برای دریافت مجوز این اقامتگاه‌ها می‌داند.
- روزنامه‌ی فرهیختگان در گزارشی مفصل به بررسی تجارب مدیریت تعارض منافع در جهان و به طور خاص در سه کشور آمریکا، کره‌ی جنوبی و کانادا پرداخته تا راهکارهایی عملیاتی پیش روی سیاستگذاران و مسئولان دستگاه‌های اجرایی برای مقابله با موقعیت‌های تعارض منافع ارائه کند.
- هیات مبارزه با فساد تونس گزارشی از اتهام‌های الفخفاخ نخست وزیر این کشور شامل تعارض منافع، فساد مالی و اداری و فرار مالیاتی در قراردادهای دولت با شرکت‌هایی که مالک بخشی از سهام آنهاست، منتشر کرد.
- حسام‌الدین آشنا رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در مراسم رونمایی از مستند ۸ قسمتی «میوه‌ها روی درخت مانده‌اند» بیان کرده که در حوزه تولید و واردات کشاورزی با «تعارض منافع» بسیار جدی روبرو هستیم.
- حمیدرضا حاجی‌بابایی (وزیر اسبق آموزش و پرورش) در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان با اشاره به اینکه طرح مدیریت تعارض منافع اقدامی مثبت از سوی وزیر آموزش و پرورش است، مصادیق تعارض منافع را در بخش‌های مختلف آموزش و پرورش در جریان دانسته و آن را محدود به چند بخش نمی‌داند.
- مهدی عسگری (عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس) عنوان کرد با وجود تعارض منافع در صنعت خودرو، شفافیت واقعی محقق نخواهد شد و دولت تا وقتی مدیریت خودروسازان بزرگ کشور را به عهده دارد نمی‌تواند بر آنها نظارت کند.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۴ مرداد ۱۳۹۹

سطح رفاهی پایین پرستاران نتیجه‌ی تعارض منافع است

جواد توکلی (عضو نظام پرستاری مشهد) - ۲۶ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی سلامت

جواد توکلی، عضو نظام پرستاری مشهد در گفت‌وگو با خبرنگار صبح توس، مشکلات موجود در قوانین وضع شده برای پرستاران را ناشی از تعارض منافع مسئولان دانست و مدعی شد: وزیر سابق بهداشت درمان و آموزش پزشکی به دلیل آنکه صاحب بیمارستان خصوصی بودند به تعارض منافع دچار شدند و با اعمال افزایش تعرفه‌های پزشکی قطعاً خودشان و همکارانشان سود برده‌اند ولی در جهت رفاه و آرامش شغلی پرستاران عمل مثبتی انجام ندادند. ✉ خبرگزاری صبح توس

تعارض منافع مشاوران املاک

قائم شریعتی - ۲۸ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

یکی از ذی نفعان جدی در افزایش قیمت مسکن و اجاره‌بها، صاحبان بنگاه‌های معاملات ملکی و مشاوران املاک هستند، چرا؟ حداقل به دو دلیل: اول اینکه درآمدشان یعنی حق واسطه‌گری (در زبان عامیانه همان حق دلالی یا کمیسیون) به صورت درصد است لذا هر چه قیمت بالاتر برود به نفعشان است. دوم اینکه بعضاً خود یا بستگان درجه یک‌شان دارای چندین واحد مسکونی هستند و خود علاوه بر واسطه‌گری، خرید و فروش مسکن نیز انجام می‌دهند. این موضوع به خصوص در شهرک‌های مسکونی تازه ساخته شده و در حال ساخت و در مناطق جدید که با هدف عرضه مسکن ارزان‌تر ایجاد شده، به شدت دیده می‌شود. لذا نه تنها علاقه‌ای به کاهش قیمت‌ها در این موضوع ندارند بلکه به دلیل کسب سود و عایدی بیشتر، بعضاً قیمت‌هایی بالاتر از حد واقع به مشتریان اعلام می‌کنند و در تعیین و افزایش قیمت نقش جدی بازی می‌کنند. در برخی مناطق واحدهای صنفی برای تعیین قیمت به طور هماهنگ با هم عمل می‌کنند و اگر بنگاهی یا حتی شخصی بخواهد قیمتی پایین‌تر اعلام کند مورد اعتراض سایرین قرار می‌گیرد. راه حل چیست؟

۱. شفافیت سامانه واحدهای صنفی مشاوران املاک دارای مجوز و جلوگیری از فعالیت بدون مجوز
۲. ممنوعیت دارا بودن یا خرید بیش از دو واحد مسکونی به هر نوعی (دارای سند، عرصه‌ای، وکالتی، قولنامه‌ای، دفترچه‌ای و...) برای خود و همسر و فرزندان تحت سرپرستی.
۳. ممنوعیت سایر فعالیت‌ها مانند مشارکت در ساخت و ...
۴. تغییر قانون نحوه درآمدزایی واحدهای صنفی مشاوران املاک از درصد به اعداد ثابت مشخص با ضریب افزایش سالانه متناسب با نرخ تورم منهای مسکن.

✉ خبرگزاری آنا

بررسی تعارض منافع در بخش مسکن و شهرسازی حسنعلی محسنی (نویسنده اندیشکده شفافیت برای ایران) - ۲۸ تیر ۹۹ ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

اندیشکده شفافیت برای ایران در ادامه سلسله جلسات تعارض منافع در حکمرانی، در تاریخ ۲۹ تیرماه به شناسایی گلوگاه‌های فساد در بخش مسکن و شهرسازی از منظر تعارض منافع پرداخت. در این نشست دکتر افشین پروین‌پور، دکتر اقبال شاکری و مهندس فاضل توتونچی به عنوان سخنران حضور داشتند.

شفافیت برای ایران

تعارض منافع اجازه جمع شدن بساط مافیای کنکور را نمی‌دهد محمدرضا نیک‌نژاد (فعال صنفی معلمان) - ۲۸ تیر ۹۹ ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

تعارض منافع که یکی از گلوگاه‌های پرقدرت و مستحکم همین کنکور است، اجازه نمی‌دهد بساط مافیای کنکور جمع شود. این مافیا زور اقتصادی می‌خواهد. آموزش و پرورش نه می‌خواهد در این زمینه هزینه کند و نه می‌تواند با شرایط امروز چنین کاری را انجام دهد. ضمن اینکه بخش‌های مختلف این مجموعه، درگیر تعارض منافع اند و خودشان هم نفع می‌برند و از طرفی دولت هم در این زمینه درآمد کسب می‌کند. با یک برآورد ساده، اگر از هر دانش‌آموز برای ثبت‌نام در کنکور، حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار تومان گرفته شود و در یک میلیون نفر ضرب شود، رقم بسیار بزرگی خواهد شد. بنابراین دولت به راحتی از این منبع درآمدی چشم‌پوشی نمی‌کند. در آزمون استخدام کشوری هم چنین مسئله‌ای هست و همه این‌ها درآمدهای حاشیه‌ای برای دولت است. دست‌کم در کوتاه‌مدت و میان‌مدت هیچ دولتی نمی‌خواهد دخلش را از این درآمد خالی کند. بنابراین تنها راه مقابله با این مؤسسات، آگاهی دادن به مردم است، گرچه مجموعه‌هایی مثل آموزش و پرورش و صداوسیما و وزارت ارشاد باید آگاهی‌رسانی کنند اما خودشان درگیر این تعارض منافع اند و مؤسسات کنکوری می‌توانند با توجه به وضعیت اقتصادی، افراد را بخرند و در این صورت دیگر راه چاره‌ای باقی نمی‌ماند. تصور کنید وزیری آمد و برای خود هدف‌گذاری کرد که با مافیای کنکور مبارزه کند اما کاری کردند که استعفا بدهد، بنابراین قدرت این مافیا را نباید دست‌کم گرفت. اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌های مستقل هم ممکن نیست چون این‌ها کم مخاطب‌اند.

پاسخ در این پرسش نهفته است. چون منافع و قدرت اقتصادی مؤسسات کنکور بالاست و تصمیمات مسئولان را با توجیهات و پول‌هایی که در این بین ردوبدل می‌شود، تغییر داده و اعمال نفوذ می‌کنند، درعین حال افراد تصمیم‌گیرنده، امتیازهایی دارند که می‌توانند به این واسطه، تصمیمات خود را تغییر دهند.

روزنامه رسالت

تعارض منافع نمایندگان مجلس در انتخابات شوراها

ابوالفضل ابوترابی (نماینده نجف آباد و عضو کمیسیون شوراهاى مجلس) - ۲۸ تیر ۹۹
◀ تعارض منافع در مجلس

در جلسه اخیر، کمیسیون کلیات طرح مذکور به تصویب رسید و برای بررسی کارشناسی به کارگروه ویژه ارجاع شد. مهم‌ترین محورهای طرح اصلاح قانون انتخابات شوراهاى شهر و روستا ناظر بر این است که تایید صلاحیت کاندیدها در انتخابات شوراها بر عهده نمایندگان است که نمایندگان، همه کاندیدها را تایید صلاحیت می‌کنند. چراکه اگر این کار را نکنند، ممکن است اقوام و طایفه کاندیدای شورای شهر در انتخابات مجلس به وی رأی ندهند و اصطلاحاً تعارض منافع وجود دارد.

✉ خبرگزاری تسنیم

راهکارهای اصلی مدیریت تعارض منافع در دنیا

روزنامه فرهیختگان - ۲۹ تیر ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

به‌طور کلی راهکارهای اصلی پیشگیری و مدیریت تعارض منافع که عمده کشورهای پیشرو آنها را به‌صورت جدی در دستورکار قرار داده‌اند، در سه دسته کلی قابل بررسی است: اعلام منافع مالی؛ اقرار به وجود تعارض منافع؛ اعمال محدودیت.

در آمریکا تلاش شد با تصویب قانون «اصول اخلاقی در دولت» سلسله اقداماتی برای بازیابی اعتماد عمومی به دولت اجرایی شود. قانون اصول اخلاقی زمینه شفاف‌سازی اجباری سابقه استخدامی و مالی مقامات دولتی و بستگان نزدیک‌شان را فراهم آورد و همچنین برای فعالیت‌های مقامات دولتی در دوره‌های پس از پایان مسئولیت محدودیت ایجاد کرد. در سال ۱۹۸۹ بوش پدر با ابلاغ دستور اجرایی ۱۲۶۴۷ اصول ۱۴ گانه‌ای را به دستگاه‌های اجرایی دولتی ابلاغ کرد که به‌موجب آن الزاماتی برای خدمات دولتی در نظر گرفته شد؛ از جمله:

- عدم مالکیت منافع مالی که با انجام درست وظایف دولتی در تعارض باشد.
- عدم اجرای معاملات مالی براساس اطلاعات دولتی غیرعمومی جهت کسب منافع شخصی.
- عدم دریافت هدیه مرتبط با انجام وظایف حرفه‌ای.
- پرهیز مقامات دولتی از بهره‌برداری شخصی از منصب خود.
- خودداری از عمل جانبدارانه توسط ماموران دولتی و ترجیح منافع اشخاص حقیقی یا حقوقی خاص.
- نداشتن شغل بیرونی برای کارکنان دولتی و پرهیز از اقداماتی که با وظایف دولتی‌شان در تناقض باشد
- ضرورت افشای اختلاس، کلاهبرداری، فساد مقامات و... توسط کارکنان و...

✉ روزنامه فرهیختگان

مجوز خانه مسافر در گرو مدیریت تعارض منافع

مرکز پژوهش‌های مجلس - ۲۹ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی گردشگری

مرکز پژوهش‌های مجلس طی تحقیقات صورت گرفته به بررسی زیرپوستی بازارهای اقامتی پرداخته و رفتارهای دولت را به‌عنوان دست‌اندازی در مقابل سفر ارزان معرفی کرده است که این امر منجر به کساد بازار خانه‌مسافر در ایران شده است.

به گزارش دنیای اقتصاد به‌رغم وجود ۳۰۰ هزار خانه مسافر در ایران تنها ۲۰ هزار از آنها یعنی حدود ۷ درصد اقدام به دریافت مجوز کرده‌اند و سایر خانه‌مسافرها به دلایل شرایط سختگیرانه در دریافت مجوز، تمایلی به اخذ مجوز ندارند. با توجه به اینکه سیگنال نیاز به اقامتگاه‌ها دریافت شده و تقاضا نیز وجود دارد، اما وجود دست‌اندازهای دولتی مانع رونق این بازار می‌شود. در ایران چالش‌هایی وجود دارد که عمده دلیل آن تعارض منافع ذی‌نفعان است. واگذاری مدیریت خانه‌مسافرها به شرکت مادر تخصصی ایرانگردی و جهانگردی منجر به تعارض منافع شده و دریافت مجوز را با بوروکراسی پیچیده‌ای همراه کرده است.

📌 دنیای اقتصاد

مدیریت تعارض منافع در اداره بهزیستی خراسان شمالی

اسماعیل قربانی (مدیرکل بهزیستی خراسان شمالی) - ۳۰ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در سازمان بهزیستی

ابلاغ بخشنامه تعارض منافع سازمان بهزیستی به استان‌ها منجر به برکناری ۱۷ نفر از مدیران و کارکنان بهزیستی خراسان شمالی و یا لغو مجوز فعالیت مراکز زیر نظر آنها شد. ۶ نفر از مسوولان و کارشناسان ناظر بهزیستی، دارای جواز مرکز و ۱۱ نفر دیگر به‌عنوان عضو هیات‌امنا و هیات‌مدیره موسسات بهزیستی فعالیت داشتند که در یکسال گذشته مجوز کاری آنان لغو شده و یا از پست خود کنار گذاشته شده‌اند. از ۶ نفری که صاحب جواز مراکز بهزیستی بودند ۲ نفر مراکز خود را تعطیل کرده و در پست‌های سازمانی خود ماندند و ۴ نفر دیگر از پست‌های مدیریتی و نظارتی خود جا به جا شدند. ۶۱۵ مرکز و موسسه غیردولتی در خراسان شمالی زیر پوشش و نظارت بهزیستی قرار دارد.

۴۰ هزار مرکز خصوصی و غیردولتی شامل مهد کودک، مراکز نگهداری معلولان جسمی و حرکتی، مراکز شبانه‌روزی نگهداری، مراکز مشاوره، مراکز توانبخشی، مراکز سالمندان و مراکز نگهداری بیماران روان‌مزمین زیر پوشش سازمان بهزیستی فعالیت دارند که از این رقم هزار و ۴۰۰ مرکز به‌نوعی توسط دست‌اندرکاران بهزیستی از جمله مدیران، کارشناسان، بازنشستگان و یا بستگان آنان اداره می‌شدند.

📌 خبرگزاری ایرنا

تعارض منافع از جمله اتهامات نخست وزیر مستعفی تونس

سپیده حسینی (خبرنگار ایسنا) - ۳۰ تیر ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

هیات مبارزه با فساد تونس گزارشی از اتهام‌های الیاس الفخفاخ نخست وزیر این کشور شامل تعارض منافع، فساد مالی و اداری و فرار مالیاتی در قراردادهای دولت با شرکت‌هایی که مالک بخشی از سهام آنهاست، منتشر کرد. هیات ملی مبارزه با فساد تونس از دادستان کل خواست دستوراتی در خصوص ممنوعیت سفر و بلوکه دارایی‌های مشکوک در پرونده تعارض منافع نخست وزیر مستعفی صادر کند.

رسانه‌های تونس فاش کردند، قیس سعید در نشست روز جمعه خود با راشد الغنوشی، رئیس پارلمان تونس، نور الدین الطوبی، دبیرکل اتحادیه کار تونس و الفخفاخ رسماً از او خواست استعفا دهد. رئیس جمهور تونس در حالی چنین درخواستی از فخفاخ داشت که چندین حزب از جمله جریان دموکراتیک و جنبش مردمی نیز پس از انتشار گزارش‌های دو کارشناس دولتی در خصوص اتهامات تضاد منافع، از او چنین درخواستی داشتند. برخی کارشناسان تاکید کردند: در این دو گزارش الفخفاخ محکوم شده و بر تعارض منافع در قراردادهایی که شرکت‌های او با دولت به امضا رسانده‌اند، تاکید شد.

✉ خبرگزاری ایسنا

در عقب‌ماندگی‌های کشور می‌توان رد پای تعارض منافع را دید

حسام‌الدین آشنا (رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری) - ۳۱ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش کشاورزی، شیلات و دام

حسام‌الدین آشنا رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در مراسم رونمایی از مستند ۸ قسمتی «میوه‌ها روی درخت مانده‌اند» بیان داشت: اگر ما گرفتار موضوع‌های مهمی چون «تعارض منافع»، «فساد»، «جهل و نادانی» و «دروغ» نبودیم، وضع کنونی‌مان در خیلی از امر من جمله حوزه امنیت غذایی بسیار متفاوت بود. اگر باشند کسانی که در وزارت جهاد کشاورزی شاغل هستند و همزمان در واردات منافع داشته باشند، اگر باشند کسانی که در وزارت نیرو کار کنند و در چاه‌های آب غیرمجاز منافع داشته باشند، اگر باشند کسانی که در وزارت کشور کار کنند و در انتخابات منفعی داشته باشند یا در سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها، با «تعارض منافع» بسیار جدی روبرو خواهیم شد؛ این مسأله تا با قدرت قاهره حل نشود، در بسیاری از عقب‌ماندگی‌های کشور می‌توان رد پای «تعارض منافع» را دید.

✉ خبرگزاری فارس

شفافیت؛ راه جلوگیری از بروز تعارض منافع ارزیابان

بهزاد رئیسیان (دبیر کمیته آموزش انجمن جهانی ارزیابی) - ۳۱ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه محیط زیست

برابر قانون، اجرای پروژه‌های توسعه‌ای نظیر ساخت راه‌ها، احداث صنایع، توسعه شهرها و... منوط به انجام و تأیید مطالعات ارزیابی اثرات محیط‌زیستی است. اما روابط بین ارزیاب و کارفرما و روابط ارزیاب با سازمان حفاظت محیط‌زیست موضوعاتی همچون تعارض درآمد- وظیفه، اشتغال همزمان و فعالیت مجدد بازنشستگان در حوزه کاری را شامل می‌شود.

رئیسیان در مصاحبه با مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه تصریح می‌کند: خارج از ایران هم بعضی ارزیاب‌ها اصطلاحاً «گزارش فدایت شوم!» می‌نویسند. یعنی فقط از پروژه تعریف می‌کند و برای رضایت کارفرما و سازمان دولتی نوشته می‌شود. در تمام کشورها هزینه مطالعات ارزیابی توسط کارفرما پرداخت می‌شود، باید هم چنین باشد، چون کارفرما ذی‌نفع مستقیم یک پروژه است و از اجرای آن سود مالی می‌برد. اما در دنیا یک دوجین مکانیزم نظارت‌های شخص ثالث داریم که پول آن را کارفرما باید پرداخت کند. مثل حسابرسی رسمی شرکت‌ها یا در مورد بازرسی فنی برای واردات. مکانیزمی که باعث می‌شود آنها نتوانند گزارش‌های غیرواقعی اعلام کنند، «چشم نظارت‌گر جامعه» است. اگر یک شرکت در حسابرسی سالانه‌اش چنین کاری کند، فردا معلوم می‌شود، آبرویش می‌رود و سهامش سقوط می‌کند. وقتی مسائل ثبت می‌شوند و شفاف هستند، کسی نمی‌تواند در برابر تصمیم‌های پاسخگو نباشد. راه جلوگیری از بروز تعارض منافع و جلوگیری از تأثیر آن بر عملکرد ارزیاب و تصمیم‌گیران، شفافیت است.

📧 روزنامه شهروند

بخشنامه وزیر آموزش و پرورش، اقدامی مثبت است

حمیدرضا حاجی‌بابایی (نماینده مردم همدان) - ۱ مرداد ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

حمیدرضا حاجی‌بابایی وزیر اسبق آموزش و پرورش و نماینده مردم همدان درباره ابعاد مختلف اجرای طرح تعارض منافع در آموزش و پرورش با اشاره به اینکه این طرح اقدامی مثبت از سوی وزیر آموزش و پرورش است، اظهار کرد: در موضوع مدرسه‌داری، چاپ کتاب‌های کمک‌درسی، شرکت‌های خدمات رسانی به آموزش و پرورش و بخش‌های دیگری از این قبیل مصداق تعارض منافع است و این موضوع از قبل هم وجود داشت. در مواردی که مدیرکل یا معاون وزیر در آموزش و پرورش مدرسه‌ای تاسیس می‌کند، نرخ بالای شهریه، جذب بیشتر دانش‌آموزان و رونق مدرسه‌اش نسبت به دیگر مدارس را شاهد هستیم و همین ذینفع بودن آسیبی است که باید رفع شود.

📧 باشگاه خبرنگاران جوان

روابط عمومی اتاق بازرگانی در گفتمان سازی تعارض منافع فعال شود

ابراهیم رستمیان (مشاور مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی در امور رسانه) - ۱ مرداد ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

در دیدار اعضای هیات مدیره انجمن روابط عمومی ایران با معاونان و مدیران ارشد اتاق بازرگانی تهران بر همکاری موثر دو طرف برای ارتقای جایگاه و نقش روابط عمومی در تشکل‌ها و بنگاه‌های بخش خصوصی و ارائه خدمات آموزشی به کارشناسان روابط عمومی تاکید شد.

ابراهیم رستمیان با بیان این که ویژگی عمده نهادهایی چون انجمن روابط عمومی ایران، استقلال آنهاست، بر ضرورت همکاری و تعامل انجمن با نهادهایی چون اتاق بازرگانی تهران تاکید کرد. این پیشکسوت حوزه‌های روزنامه‌نگاری و روابط عمومی افزود: در اقتصاد ایران مساله تعارض منافع بسیار پررنگ است و متأسفانه گفتمانی بین گروه‌های دارای تعارض منافع شکل نگرفته است.

روابط عمومی‌ها به ویژه روابط عمومی اتاق بازرگانی این توانایی را دارد که شکل مناسبی از گفت‌وگو را بین این گروه‌ها شکل دهد تا تعارض منافع به جای به بن بست کشیدن فعالیت‌های اقتصادی، موجب شکوفایی اقتصاد در حوزه‌های دارای مزیت شود که انتفاع آن برای همگان است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تعارض منافع؛ مشکل اصلی در حوزه خودروسازی

مهدي عسگری (عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس) - ۳ مرداد ۹۹
◀ تعارض منافع در صنعت خودرو

مهدي عسگری عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس و نماینده مردم کرج، اشتهارد و آسارا در مجلس شورای اسلامی کلید حل مشکلات خودروسازی را اجرای صحیح سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و مردمی‌سازی واقعی می‌داند و معتقد است صنعت خودرو با گذشت چند دهه، هنوز نتوانسته ساختار مدیریتی مناسبی پیدا کند زیرا خودروسازان بزرگ کشور در ظاهر خصوصی‌اند اما نحوه کارکرد، مالکیت و مدیریت، ساختاری غیرشفاف و مدیریت‌های حلقوی، انبوهی از شرکت‌های اقماری و... متاثر از سیاست‌گذاری‌های ناکارآمد دولتی است.

مجلس با نقش نظارتی و دولت با ابزار اجرایی خود باید به دنبال رفع "تعارض منافع" و تحقق "منافع مردم" باشند. کلید حل مشکلات خودروسازی اجرای صحیح سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و مردمی‌سازی واقعی است. مهمترین راه برون رفت از این شرایط و حرکت به سمت تحول، انحلال خودسهامداری و اصلاح مدیریت بر خودروسازان است تا مجمع و هیات مدیره واقعی و مسوولیت‌پذیر شکل گیرد و بتواند در چارچوب قوانین تجارت فعالیت کند و از یک محفل سیاسی دولتی ناکارآمد به یک بنگاه اقتصادی پویا و رقابتی تغییر ماهیت دهد.

خبرگزاری خانه ملت

مدیریت تعارض منافع در نظام مالیاتی

علی مروی (رئیس اندیشکده حکمرانی شریف) - ۳ مرداد ۹۹
 ◀ تعارض منافع در نظام مالیاتی

نظام مالیاتی یک کارکرد مالیات ستانی دارد که سازمان امور مالیاتی این کار را انجام می‌دهد اما کارکرد دیگر نظام مالیاتی، رسیدگی به دعاوی است. نظام مالیاتی باید اختلافات و دعاوی مالیاتی را رسیدگی و حل کند؛ این کار باید به گونه‌ای انجام شود که بی طرفی داور و تحقق عدالت برای طرفین اختلاف به نحو حداکثری محقق گردد در صورتی که می‌بینیم در وضعیت موجود این کارکرد هم عملاً ذیل سازمان مالیاتی (دستگاه مالیات‌ستان) قرار گرفته و تعارض منافع شکل گرفته است. در واقع اگر مودی از دست سازمان مالیاتی شاکی باشد عملاً باید به خود سازمان امور مالیاتی شکایت ببرد! این نحوه تخصیص کارکردهای اصلی نظام مالیاتی به بازیگران این نظام باید اصلاح شود. مگر می‌شود از یک دستگاهی شاکی بود و به همان دستگاه شکایت برد و توقع پاسخ دهی داشت؟ مودی در این مسیر با رد کردن چاله‌های بسیار و دوندگی‌های فرساینده شاید بتواند در دیوان عدالت اداری به حق خود برسد.

از منظر ساختاری، بازیگران و سازمان‌های متولی این کارکردها گاه با هم تعارض منافع دارند، بنابراین نیاز به بازطراحی کارکردی نظام مالیاتی داریم؛ نباید اینها را به یک دستگاه ویژه بسپاریم. سیاست گذاری مالیاتی را هم نمی‌توان به سازمان مالیات ستانی سپرد. در حال حاضر، عملاً سیاست گذاری مالیاتی هم گرچه در دستان وزارت اقتصاد است اما به سازمان امور مالیاتی محول شده است؛ بماند که خود وزارت اقتصاد هم چون از محل پاداش یک درصدی وصولی‌های مالیاتی منتفع می‌شود، انگیزه‌های وی برای اصلاح دچار اختلال شده است. در مورد دادرسی مالیاتی، نهادی که قرار است عدالت مالیاتی را محقق کند هیأت‌های حل اختلاف هستند که تحت سیطره سازمان امور مالیاتی قرار دارند.

تعارض منافع حتی در حوزه درآمد نیز وجود دارد؛ قانون گذار برای اینکه به سازمان امور مالیاتی برای ایفای حقوق عمومی یعنی اخذ مالیات‌ها انگیزه دهد گفته که یک درصد از مالیات وصولی در مالیات‌های عملکرد تعلق به سازمان امور مالیاتی دارد و از شمول کلیه قوانین مغایر مستثنی است و همین انگیزه مؤثری است تا سازمان مالیاتی در تعیین مالیات‌ها صرفاً به دنبال حداکثرکردن وصولی‌ها باشد.

دقیقاً؛ مشابه این ماده را در مالیات بر ارزش افزوده هم داریم. این موضوع را در کنار این بگذارید که هم رؤسای سازمان امور مالیاتی و هم وزرای اقتصاد پست‌های سیاسی هستند و دوره مدیریتشان کوتاه است در نتیجه هدفشان این می‌شود که درآمدهای مالیاتی را در کوتاه مدت بیشینه کنند ولو اینکه این شیوه به درآمدهای پایدار ما در میان مدت و بلندمدت آسیب بزند اما مهم نیست زیرا دیگر دوره مدیریت اینها گذشته است.

مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش - بخش اول

فاطمه نصیری (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۳۱ تیر ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

با توجه به اهمیت آموزش همگانی در جامعه، کارآمد سازی سیستم آموزش همگانی و تحقق عدالت آموزشی امری ضروری در هر جامعه است. از جمله مهم‌ترین راهبردهای کشورهای توسعه‌یافته برای این امر، شناسایی مصادیق تعارض منافع در سیستم آموزش و پرورش و رفع یا مدیریت آن است. در کشور ما با ابلاغ بخشنامه مدیریت تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش و سازمان‌های تابع توسط وزیر آموزش و پرورش مورد توجه جدی قرار گرفته است. از آنجا که مدارس خصوصی و مراکز خصوصی کنکور اولین مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش اند که به ذهن عموم جامعه متبادر می‌شود، در اینفوگرافی‌هایی با موضوع مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش سعی شده است با نگاهی جامع‌تر به این وزارتخانه، موقعیت‌های مختلف تعارض منافع در آموزش و پرورش توضیح داده شوند..

تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی

حل مشکلات معیشتی در گرو قطع ریشه تعارض منافع

افسانه شرکت

در هفته پایانی تیرماه، موقعیت‌های تعارض منافع متفاوتی در فضای مجازی به بحث گذاشته شده است، از صحبت‌های رییس جمهور و نامه آخوندی به وی گرفته تا تعارض منافع در آموزش و پرورش، بهزیستی و جهاد کشاورزی. آنچه مسلم است آن است که هر چه کاربران با مفهوم و موقعیت‌های تعارض منافع بیشتر آشنا می‌شوند موشکافانه‌تر مشکلات را دنبال کرده و در هر شرایط و مشکلی ردپای این مسئله را بخوبی تشخیص می‌دهند. نتیجه آنکه به نظر می‌رسد وقت آن شده که هر سه قوه در راستای مدیریت تعارض منافع گام بردارند و تنها آن را بر دوش دولت نیندازند.

لایحه مدیریت تعارض منافع که در آذر ماه سال گذشته به مجلس ارائه شد گامی در مسیر حکمرانی مطلوب، صیانت و رعایت هر چه بیشتر حقوق شهروندان جامعه است. هدف از تصویب این لایحه در دولت، حمایت از اعتماد عمومی به مقامات، مسئولان و کارمندان و اداره کشور، ارتقای شفافیت، ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد است. پس از تصویب لایحه فوق در هیئت دولت (آبان ۹۸) و ارسال به مجلس، سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مختلفی مانند سازمان بهزیستی، آموزش و پرورش در بدنه دولت تلاش کردند تا در این راستا گام بردارند. در کنار دولت، کاربران فضای مجازی نیز به این موضوع حساس‌تر شده و ردپای آن را در موضوعات مختلف شناسایی کرده و می‌کنند. مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه هر هفته تلاش می‌کند تا به بررسی دغدغه کاربران فضای مجازی در حوزه تعارض منافع بپردازد.

جنجال شرایط آشفته مسکن در شبکه‌های اجتماعی

یکی از جنجالی‌ترین موضوعاتی که هفته گذشته در فضای مجازی به آن پرداخته شده و کانال‌های تلگرامی بسیاری آن را منعکس کردند، صحبت‌های رییس جمهور در خصوص عقب ماندگی در بازار مسکن و پاسخ آخوندی وزیر اسبق دولت یازدهم به وی است. موضوع از آن قرار است که با افزایش نجومی قیمت مسکن و اجاره بها در تهران و شهرهای دیگر رییس جمهور اذعان می‌نماید که در حوزه مسکن با عقب ماندگی مواجه هستیم و برخی از طرح‌های دولت دهم هنوز اجرایی نشده است. بحث میان روحانی و وزیر سابق جایی بالا می‌گیرد که آخوندی در جواب به روحانی می‌نویسد: "من درباره سیاست مسکن با شما همراه نبودم و نیستم. و آن چه اکنون نیز انجام می‌دهید را جز بازی در زمین زمین خواران نمی‌دانم... طراحی سیاست مسکن در تمام کشورها با توجه به ابعاد گوناگون و وجود تضاد منافع بی‌شمار در آن بین زمین خواران و سوداگران از یک سو و خانه‌اولی‌ها و بدمسکن‌هایی که در بافت‌های اسکان غیررسمی و فرسوده‌ی میان‌شهرها زندگی می‌کنند از سوی دیگر، از پیچیده‌ترین سیاست‌گذاری‌های ملی است."

در میان این نزاع کلامی سوالی پیش می‌آید که هدف نوشتار فوق است: چرا آخوندی بحث تعارض منافع را پیش می‌کشد و معتقد است تصمیم دولت مبنی بر ساخت مسکن بازی در زمین زمین خواران است؟ زمین خواری، تصرف اراضی اعم از دولتی و شخصی از سوی اشخاص یا مراجعی است که با استفاده از نفوذ و روابط خود در دستگاه‌های مختلف اداری و یا با شناسایی خلاهای قانونی و گاه نیز با جعل اسناد و مدارک به سو استفاده‌های مالی و ملکی می‌پردازند. استفاده از نفوذ و رانت اطلاعاتی مصداقی از تعارض منافع است. برای مثال در بحث فوق کافی است افرادی در بدنه دولت بدانند که قرار است کجا دولت مسکن بسازد یا با استفاده از نفوذ خود پیمانکار ساخت مسکن‌های دولتی شوند. تصرف یا خرید زمین‌های خارج از محدوده شهر به دلیل اطلاع از اینکه در آینده نزدیک این زمین‌ها در طرح ساخت و ساز دولت قرار می‌گیرد و قیمت آن ده‌ها برابر می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد ساخت مسکن توسط دولت می‌تواند در صورت عدم مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع به هدف دلخواه و مورد نیاز مردم نرسد. تنها راه دولت برای مقابله با این رانت‌ها شفافیت است.

توجه روز افزون کاربران به موقعیت‌های تعارض منافع در آموزش و پرورش

موضوع بخشنامه وزیر آموزش و پرورش برای مدیریت یا به نوعی مقابله با موضوع تعارض منافع در این وزارتخانه همچنان با گذشت بیش از یک ماه مورد توجه کاربران فضای مجازی و کانال‌های تلگرامی خبرگزاری‌ها قرار دارد. در این راستا تکه‌هایی از صحبت‌های وزیر بسیار در فضای مجازی بازنشر شده است: "حاجی میرزایی: برخی مدارس غیرانتفاعی معلم را استثمار می‌کنند؛ تضاد منافع برخی تصمیم‌گیران درباره مدارس غیرانتفاعی" این میزان توجه کاربران، گویای اهمیت این بخشنامه است.

[خبرگزاری تسنیم](#) مصاحبه‌ای با محمدرضا نیک‌نژاد (فعال صنفی معلمان) داشته که توسط کانال‌های دیگر نیز بازنشر شده است. در این مصاحبه به موقعیت‌های تعارض منافع در آموزش و پرورش پرداخته شده است. نیک‌نژاد در این مصاحبه تصریح می‌کند که موضوع تعارض منافع در همه جهان پیچیده است اما یکی از مواردی که باید رعایت شود عدم حضور مدیران دارای تعارض منافع در جایگاه مدیریت است؛ تعارض منافع یکی از سرمنشأهای فساد است و در آموزش و پرورش بحث تعارض منافع بسیار گسترده است؛ مدرسه‌داری مسئولان نیز یکی از مصادیق گلوگاه‌های تعارض منافع در سطح مدیریتی است؛ برای تاسیس مدارس غیردولتی، یک شرط گذاشته‌اند و آن هم داشتن موقعیت آموزشی است.

عزم راسخ سازمان بهزیستی بر مدیریت تعارض منافع

رسانه‌های مختلف در شبکه توئیتر به موضوع بخشنامه تعارض منافع در سازمان بهزیستی پرداخته و خبر از برکناری ۱۷ نفر از مدیران و کارمندان بهزیستی خراسان شمالی می‌دهد. "ابلاغ بخشنامه تعارض منافع منجر به برکناری ۱۷ نفر از مدیران و کارکنان بهزیستی #خراسان_شمالی و یا لغو مجوز مراکز زیر نظر آنها شد. بر اساس این بخشنامه، کارکنان بهزیستی نمیتوانند همزمان مسوولیت اجرایی و مدیریت یک مرکز بهزیستی را برعهده داشته باشند."

مدیرکل بهزیستی خراسان شمالی به **ایرنا** می‌گوید: ۴۰ هزار مرکز خصوصی و غیردولتی زیر پوشش سازمان بهزیستی فعالیت دارند که از این رقم هزار و ۴۰۰ مرکز به نوعی توسط دست‌اندرکاران بهزیستی از جمله مدیران، کارشناسان، بازنشستگان و یا بستگان آنان اداره می‌شوند. از ۶ نفری که صاحب جواز مراکز بهزیستی بودند ۲ نفر مراکز خود را تعطیل کرده و در پست‌های سازمانی خود ماندند و ۴ نفر دیگر از پست‌های مدیریتی و نظارتی خود جا به جا شدند. وی گفت: ۱۱ فرد دیگر نیز به عنوان اعضای هیات مدیره و یا هیات امناء در موسسات بهزیستی فعالیت داشتند که هفت نفر از عضویت در این جایگاه‌ها انصراف دادند.

لازم به ذکر است که در بهمن ماه سال گذشته با ابلاغ بخشنامه رییس سازمان بهزیستی ۱۷۲ مسوول این سازمان به علت تعارض منافع (اشتغال همزمان) استعفا دادند. اما هنوز پس از گذشت بیش از ۶ ماه همچنان خبرهایی مبنی بر اجرای بخشنامه فوق‌الذکر در سازمان بهزیستی به گوش می‌رسد که نشان از عزم راسخ این سازمان برای مدیریت تعارض منافع از نوع اشتغال همزمان (برای مطالعه بیشتر در خصوص این موقعیت تعارض منافع **این مطلب** را مطالعه نمایید) دارد. تجربیات این سازمان که به عنوان پیشرو در این راه قدم گذاشته است می‌تواند نمونه ایرانی بسیار خوبی برای سازمان‌ها و وزارتخانه‌های دیگر در کشور باشد.

امنیت غذایی در گرو مدیریت تعارض منافع

حسام الدین آشنا به بهانه رونمایی و اکران مستند «میوه‌ها روی درخت مانده‌اند» با موضوع بهره‌وری پایین کشاورزی در ایران و عوامل موثر بر پیدایش این وضعیت، در کانال تلگرامی خود تعارض منافع را عاملی در مقابل امنیت غذایی در ایران معرفی می‌کند و می‌نویسد: «وقتی در این مستند می‌بینیم چه مقدار از محصولات در سال گذشته از درختان چیده نشده‌اند یا زائل و خراب شده‌اند، این سؤال به ذهن متبادر می‌شود که این اعداد و ارقام آیا صرفاً یک عدد است یا زندگی انسان‌هاست که در پشت آن پنهان است؟! این پس انداز انسان‌هاست که در حال نابودی است یا عدم دسترسی عده زیادی به مواد اولیه غذایی؟ اگر ما گرفتار موضوع‌های مهمی چون #تعارض_منافع، #فساد، #جهل و #نادانی و #دروغ نبودیم، وضع کنونی‌مان در خیلی از امر من جمله حوزه #امنیت_غذایی بسیار متفاوت بود. اگر باشند کسانی که در وزارت جهاد کشاورزی شاغل هستند و همزمان در واردات منافع داشته باشند، اگر باشند کسانی که در وزارت نیرو کار کنند و در چاه‌های آب غیرمجاز منافع داشته باشند، اگر باشند کسانی که در وزارت کشور کار کنند و در انتخابات منفعی داشته باشند یا در سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها، با «تعارض منافع» بسیار جدی روبرو خواهیم شد؛ این مسأله تا با #قدرت_قاهره حل نشود، در بسیاری از عقب‌ماندگی‌های کشور می‌توان رد پای «تعارض منافع» را دید! اگر #فساد بد است، باید برای #همه بد باشد. نه اینکه فساد بد باشد اما برای دیگران!»

مجموعه مستند «میوه‌ها روی درخت مانده‌اند» نخستین مستندی است که به بررسی تحلیلی صنعت کشاورزی در محورهای تولید، عرضه، صادرات، واردات، قاچاق، دلالیسم و مدیریت کشاورزی در ایران و همچنین ارائه راهکار در هرکدام از بخش‌ها می‌پردازد.

آنچه به نظر می‌رسد آن است که موقعیت‌های تعارض منافع در همه سازمان‌ها و وزارتخانه‌های کشور ریشه دوانده و برای حل هر موضوعی که پیش قدم شویم باید در ابتدا موقعیت‌های تعارض منافع را حل کنیم. با وجود اهمیت این مسئله و آگاهی روزافزون مردم نسبت به آن شاید دیگر وقت آن رسیده باشد که مجلس نوپای یازدهم "[لایحه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی](#)" را در دستور کار خود قرار داده و این قوه نیز در این مسیر گامی جدی بردارد.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۴

شماره چهارم - ۲۸ تیر تا ۳ مرداد ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

تحلیل هفته: سعید هراسانی

تحلیل فضای مجازی: افسانه شرکت

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

